

B. Tomos Hajnal

A mérleg hava

Versek

1993-2013

Asszony és gyermeke

Tartalom

B. Tomos Hajnal bűvópatak-költészete / Cseke Gábor

Készülődés

Öregek a mezőn

Parasztok

Nagyapám látogatásai

A füvesasszony

Nagyanyám álma

Öregek estéje

Lipován reggel

A vén

Halottaink

Templom

Öreg ház

Önarckép

Pasztell

Esti vers

Kérdések

Párhuzam

Platánok és kötőszavak

Színek lehetősége

Iszony

Kompozíció

Végletesség

Családi fotó

Reggel

Variáció a bánatról

Vízió

Búcsú

Szülőföldem

Domb szemében

Téli szonáta

Itthon

Őszi séta

Keresztút

Verébujjal

Mint len

Csak virágokkal
Műtéten
Ötperces szobor
Gyász
Jéghegyek közelében
Próbatétel
Menekvés
Ma más...
Ablak előtt
Éjfél
Éjjeli kövek
Tanács
Álmok
Szeretném
Hegyen
Alpesi kilátó
Ballada
Ünnep
Januári álom
Hibaigazítás
A zongorázó
Pihenő
Játék a vonaton
Emlékezés a tónál
Hajnal az öbölben
Kék óra
Alma
Festőiskola
Koncert
 (disszonancia)
 (csengők)
Malom
Szigeten
Őszi olvasat
Téli utca
Erdőben
Tisztás
Gyökerek
Erdőirtás
Pehely
Bölcsesség

Egy akvarell alá
Cipelek kenyeret...
Veteményezés
Házépítés
Táncban
Vendégmunkások
Előadás
 (csatázó baglyak)
 (végleges fogság)
 (vakvágányon)
 (vágy)
 (sors)
 (kánikula)
 (szakadék)
 (béke)
 (sárgadinnye)
Nevermind
Középkor
Repülőút
Keresek
Hazatérés
Diadal
Viszonylagosság

*A kötetet a szerző fotói illusztrálják.
Szerkesztette: Cseke Gábor*

B. Tomos Hajnal bűvópatak-költészete

Szerzőnk hivatalosan **Tomos Hajnal**ként jelentkezett az irodalomban 1993-ban megjelent, *A füvesasszony* című versesfüzetével (Fulgur kiadó, Brassó), Lendvay Éva beajánlásával. Nem sokkal később **B. Tomos Hajnal**ként tűnt föl rendszeresen a romániai magyar sajtó hasábjain (*Brassói Lapok, Romániai Magyar Szó*), majd az ezredforduló utáni első években hirtelen megszakadt a szellemi műhelyekkel kialakított kapcsolata. Versei éltek a maguk életét – antológiákba válogatták őket (*Fagyöngy, Erdélyi és csángó költők, 101 vers Brassóról*), néhányat meg is zenésítettek –, de az alkotás folyamata a nyilvánosság előtt megszakadt, a költő nem hallatott magáról.

Mintegy újra lejátszódott az, amit Lendvay Éva a pályakezdő kötet utószavában elárult: B. Tomos Hajnal tizenhárom évesen, a négyfalusi iskola tanulójaként jelentkezett verseivel először az akkori *Új Idők* című lap *Nyitott Boríték* rovatánál. „Akkoriban – írta a rovat szerkesztését is ellátó Lendvay Éva – közel két évtizeddel ezelőtt – biztattam a versíró iskoláslányt: írjon még, küldjön még verseket. Ami megragadott akkor a verseiben – valami feszülő energia, amely főként az igékben jelentkezett; nemkülönben egy kezdőknél eléggé nem értékelhető tömörségre való törekvés, szűkszavúság, elliptikus írásmodor: mintha erősen ledugaszolt palackban erős esszencia, robbanóötlet forrta. De Tomos Hajnal nem jelentkezett többé. Csak most, néhány hónappal ezelőtt, mégpedig annyi jó, igazi verssel, melyekből szinte önmagától állt össze egy verseskönyv.”

Azt lehet mondani, hogy 2002 után tulajdonképpen refrénszerűen megismétlődött költői tevékenységének bűvópatakra emlékeztető alakulása, hiszen csak újabb évtized után, 2013 nyarán bukkant fel ismét a *Káfé főnix* internetes irodalmi-fotóművészeti portálon, ahol is alulírott fogadta és buzdította közlésre a jóideje „elcsángált” szerzőt. Hogy mi történt a látszólagos hallgatás időszakai alatt, megsejthetjük abból az önvallomásból, amit nemrégiben B. Tomos Hajnal a portál számára papírra vetett: „Amikor 1957-ben megszülettem, a Brassó megyei Négyfaluban, egyetlen keresztnevet sem iktattak be magyarul. Így lett a Hajnalból Zorica és román személyazonosságimban ma is így szerepelek. A hibát sikerült némiképp

korrigálni, igaz csak magyar okmányaimban és csak nemrég. Egy ideig valósággal gyűjtöttem a képesítéseket, bizonyítványokat meg diplomákat, míg egy hosszú betegség még hosszabb lábadozása alatt rájöttem, hogy mindez csak szellemi kapzsiság. Az igazi bölcsesség ránk talál, ha arra érdemesek vagyunk. Rövid ideig a Brassói Lapok munkatársa, majd a Romániai Magyar Szó tudósítója voltam. A riporter munkát enyhítendő, verset írtam, s ezt a kibúvót máig igénybe veszem. Igaz, nem síppal-dobbal, de erre talán nem is való az én írásaim. Nem tartom a költő feltétlen létközegének a nyilvánosságot, hozzám legalább is inkább a belső csönd vonzza a szavakat.”

Az önértékelés érvényességéről tulajdonképpen e gyűjteményes kötet alapján alkothatunk meggyőzőbb képet, amelyben mintegy fele-fele arányban kaptak helyet *A füvesasszony* legjobb darabjai, illetve az azóta született Tomos-versek reprezentatív csokra. Egyet viszont akár a kötet szerkesztőjeként, de akár első olvasójaként máris elmondhatok: B. Tomos Hajnal, bár témáiban szorosan kapcsolódik néhány jól meghatározott – igaz, tág – fogalomkörhöz (ilyenek a gyökerek, hagyományok, gyermekkor, humánus és természet kapcsolata, asszonyors stb.), ritkán járhatja üresben költői „malmát”, s amit abban „öröl”, az ha darabos is, de friss, eleven, életközeli, frappáns, meggyőző. Szerethető, sugallatos, mégis nyílt költészet az övé, amely kerüli a csillogást, a mutatós szélsőségeket, nem a meghökkentés szándékával veti papírra lírai vallomásait, hanem mert kisugárzó erőt vél felfedezni a költészet szabályainak engedelmessé, sajátosan rendeződő szövegeiben. Úgy gondolom, hogy mindaz, amit leír, elsősorban öneki hoz valamilyen magas fokú elégtételt és örömeztetést, vállalva az utódkihordás megpróbáltatásaira emlékeztető, rövid lefutású „versben születéseket”. Nem rendel mindent alá a versnek, de tudja, hogy a líra iránti elkötelezettség nélkül nincsen költészet. Ezért tér vissza újra és újra, bár kihagyásokkal, az önmegmutatkozáshoz, a nyilvános kitárulkozáshoz. Versei sosem lezártak, valamilyen formában folytathatók – de nem a vers síkján, hanem a befogadás bozótosában, ahol jól el lehet ugyan tévedni, de végül is mindig kiútra találhat az ember.

Tomos költészetének bűvópatak-jellegére ma is érvényes az a jellemzés, amivel Lendvay Éva az induló költő első könyvét asztalunkra tette: *„Benne ... mono- és mini drámák [vannak]... a paraszti sorsról, öregségről, halálról; a saját különbejáratú asszony-emberi sorsról, s benne furcsa ékszerként, titkon felöltött menyasszonyi ládából előszedett csodafátyolként – a vers, amelytől megszépül, elviselhetővé, sőt nagyszerűvé változik a derékszaggató, agyatvesét zsigerelő hétköznapi lét. A vers, amelyben ugyanaz a drámai*

feszültség, robbanó nyelvi energia keres és talál magának utat a lírai beteljesülés felé mint amire annakidején felfigyeltem, ugyanolyan ökonómiával, ízléssel, mértéktartással, kerülve a közhelyet és igencsak módjával metaforikusán: tehát figyelemreméltóan modernül, ugyanakkor biztató módon tudatosan. A költőt, aki tisztában van azzal, hogy 'hőmérséklete költészet', aki 'álommagasból vállalja minden lezuhanását', aki le meri írni, hogy 'verébnék s nekem / maradni kell. / Télben a lábunk, / nincsből a szárnyunk, / maradni kell / nekem s a verébnék', azt ha késéssel is, de útjára lehet engedni. A vers nem apadt el benne – csak búvópatakként bujdokolt.”

B. Tomos Hajnal már indulásakor tisztán, illúziók nélkül látta a benne helyet és figyelmet kérő költő sorsát. Igaz, akkor már közelít egyfajta biológiai kiegyensúlyozottság korához, életpasztyalata sokrétű, s távolról sem felszínes. *Keresztút* című, első kötetéből való verse remek önarckép, ugyanakkor magyarázat is a későbbi, időleges elhallgatásra:

*Csillaghullásban állok,
áztat a fény.
Fürkészem a holnap arcát,
ajkán átlátszó remény.
Csillaghullásban
előre nem lehet,
visszalépni nem akarok.
A holnap arca ingovány,
sovány avarral
benövi az éj.
Csak rajtam
szűrő hullásban a fény,
mint színészen
a sok száz tekintet –
lépni kellene.
Az út felfelé kúszik:
mutatványosnak való
függőleges kötél.*

Ezen a kötélen függ most e kötetével a költő. És ha eddig nem esett le – bár *Álomraítélt, zuhanj!* című versében azt írta: „*Álommagasból vállalom / minden lezuhanásomat*” –, úgy illik, hogy immár maradéktalanul járja be a reá váró út meredekét.

Csíkszereda, 2013 szeptemberében

Cseke Gábor

Készülődés

Egyetlen ív,
törésig hajló megadás
a csont.
Elválni készülő levél
a kéz,
nem int, csak rebben.
Nincs arc,
csak roskadt vonal,
nincs szem, csak öreg üreg,
nincs sors,
csak fájdalom,
alázat,
sír.

Öregek a mezőn

Fekete-fehér Szibériában
végnélküli sorok futnak,
mint szögesdrót-huzalok.
Kapába-fogózó kényszermenetelés
sorson túl,
síron alig innen.

Nagy Uram,
hány miatyánknyira van
földbeásott kenyerünk?

Parasztok

Naphosszat, élethosszat
morzsolva a földet,
megmunkál bennünket,
megtermeljük a bűnbocsánatot
azoknak is, akik nem értik
a hagyma-szalonna-kenyér-életet.
A munka megnyugtat
és kiszolgáltat a múltnak.
Az átok úgy szép,

ahogyan kaptuk,
és már tudjuk:
a nincstelenség öröklődik.
Homlokról bakancsra
gördül az ősi harmat –
önmagunkat ítéltük
erre a vérben forró
átadandó poros kínra,
mely földet, testet
át- és átjár örök körforgásban.
Ne higgyétek,
nem sirattuk el soha
a megrendezett boldogságot;
nem cseréltünk világnézetet
a műveltebb többséggel,
s nem visszük magunkkal
a soha meg nem élt álmokat.
Pacsirta magas ég alatt
vérünk az örökkévalóságban,
menendő lábunk a barázda szélén,
sír szélén,
egyikünk-másikunk beleszédül,
de meg nem szűnik a sorsunk.

Betakarítás

Nagyapám látogatásai

1.

Tiszta nefelejts-szirom
néha előlibben szemed
didergő árny-tavakon
fogyó emlékezeted.
A csűr még áll,
benne kétfogú gereblye,
bádogtál.
(Az életed kihordták ide)
Azért te ott ne fázz
gyermekkori fohász!
Lovad, a Keszeg
kint poroszkál,
kezed remeg,
elmotoszkál
szöszke fejemen,
s a gerenda alatt
Isten segedelmével
építész hűség-falat
BENNEM.

2.

ösvényeid elfogytak
kalapjaid kikoptak
kaszád csorba
nyele korhad
kerted mellett
papsajt sorvad

mégis vissza-vissza nézel
néha velem fütyörészkel
jössz roskadó térdekkel
tenyeredben fecske fészkel

A füvesasszony

Egész éjjel kereste kosarát:
mennie kell –
hajnalban gyűjtik a zsályát,
elnyílik a kisvirágú füzike.
Reggel már nem leltem,
csak szál sötét mályvát
a patyolat-párnán.
(Elnyelte a zsurlós ingovány)
Lám a nagykendőt itt felejtette –
huzat lóbálja a szegen,
s én beleképzelem nagyanyót
mint vén, szittya varázslót.

Nagyanyám álma

ültette kapálta
hompozta gyomlálta
nézte nevelgette
és mikor szedte
keserű szája szegletében
egy ránc elernyed

ez díszíti repedt
arcát a hant alatt
most mikor mint
krumpli
álmodja a nyarat

Öregek estéje

Köménymag illatú ez az este.
Tisztán szivárog
az emlékeknek kitárt
ablakon át.
Csendesen úsztatott
tekintet néha
hozzákoccan az
időben aszalt kezekhez:
– asztalra ejtett ujjak
fonottkalácsa –

úgy fogynak a fények,
mint a tányérnyi leves
– lassan kihűlő élet –

Lipován reggel

A halszagú csónakba
bekerülnek az üvegek,
csomag kapadohány,
kondér
s a háló súlyos tekercse.

Mint iszap alól
nézi a napot
s meglódul köpete
az üszkös vízen.

Gazdátlan bárka

A vén

eldobja a pipaszárat
míg a szeme zuga szárad
és a szárnyas árnyat
benne meg a rideg ágyat
többé nem veti meg
(kinek lazulna a pehely?)
aztán fogja végtére
csak úgy félkezére
a legényes fütyköt
meg a rózsás bütyköt
s beköltözik pőrén
csak a szuvas bőrén
a legbensőbb pitvarba

Halottaink

Valahogy ritkábbá vált
nélkülük a lét
valami az idő-lefolyón
véggépp távozott
s az élő,
a túlélő
már csak elmatat
itt fenn a görönggyel,
virággal,
gyertyát gyújt
mintha csak
levetülő árnyaknak –
miközben egyre nő
ott benn
a hátrahagyott,
a végrendelt sötét.

Templom

Falaiba szívta a képeket,
koppanásokat, amint a vének
már kétszáz éve csoszognak
meg-megreccsenő deszkákon,
leszegett fejű árnyak,
ünnepi fehéringesen,
kalap-szorongató áhítattal vonulnak,
s a boltívek alatt
a felröppenő fohász,
egy lehullott kéz irata a falon –
vakolat, bádog, terítő
idő arcára keményfa-minta
s finom selyemcérna
fonja-vési az élniakarást.

Öreg ház

Ki-be leng
csend-háló
századot számláló
póktanya
ablaka-ajtaja
térdig az udvara
gerendán a számok
szuvas vájatok
rég lehullt a véső
cserépen az eső
cseppre csepp.

Önarckép

Már minden ott az idő-vásznon:
fájdalmak behegedt íve
bűnök fájdalmas íze
ízek bevallatlan félelme
félelmek égő sebhelye
mélyen szemembe földelve

A kép nem áll össze mégsem:
úgy rejtőzködnek énjeim
mint mélytengerek éjszakájában
burjánzó lények génjei

Pasztell

tüzek hajladoznak
mintha szélzenére
pernye lopja árnyait
arcok karcolt árkait
kormozza idő-színűre

torony pengéje
hegy mellében
szétömlik a
sárkány vére
csönd lápjában
elmerül az indulat

szivárvány-kendő
pára-lebbentő
térben végtelenség
emberben csak sejtés
mulandóságára
figyelmező intés

Esti vers

Az elszálló mozdulatok
kezem röptéről,
ajkam kis öbléből
induló szavak,
szemem partjairól
elúszó tekintetek
estére mind megtérnek
ólomvérként fáradt testembe.
Most türelmes hallgatóm
a függöny selyme
amint összehúzó –
kezem a takaró hűvösén

mintha homlokomból simítana ki
egy felgyűrődött csalódást,
s a könyvet
minden történés mögött becsukom.

Az egy főre eső
megnyugvás jogán
bebújok ebbe az ólomcsendbe
derékig,
álomig,
reggelig.

Kérdések

Láttad-e már az erdőt
egészen fentről
a vércse karmában vergődő
szalonka szemével?

Kapaszkodtál-e már
korhadó ágba úgy,
mint ázott macska körme
zuhanó vizekbe?

Ha igen
ha nem
miért bocsátasz meg
semmibe révedő szemeknek?

Párhuzam

A bolond fa már
nyár közepén levetkőzik
– barna csont a sivatagban –
sugár-kések alatt
tar törzzsel várja
a kegyelemdöfést

A bolond ember
csak egyre ír:
madárcsontokból épít kalitkát
elvágyódó szívének

Bokor a sziklászálen

Platánok és kötőszavak

Azóta ég és föld között
megnyúltak a platánok,
akár a tehetség
s az egyre távolodó lehetőség
közti kötőszavak.

Sokasodnak a favágók,
s egyre kevesebb
az önzetlen mondatszerkesztő.

Színek lehetősége

Foszlik a fehér szegély,
kék szeleken csüng
rongyokban a piros –
majd sárga a zöld anyagon

s így szerre kibomlik
a lehetőség minden télből.

Csak én maradok
riadt szemű, fehér,
mint üvegben
a kísérleti egér.

Iszony

Ezüst az idő,
mintázza a késeket –
bútorozza életem
lassan a félelem.
Légszomjas térben
egyre közelebb,
alvó vérrögök
súlya a késeken.
Szövevény szisszenéssel
ereim marnak,
eszmélek: farkára léptem
a kígyó-partnak.

Kompozíció

bíbor-ecsetvonás
a viharos égen
mint gyertyaláng
lebbenő szélben
egy asszony tenyere
óvja a reggelt
alvó gyermeke
pillái felett

Végletesség

A tél elmúlik
idő szerint,
de én egyszer

beleszülettem;
ezért legyőzhetetlen
halálomig.

Családi fotó

mire minden tájról
összesereglik a fiú, a lány
és annak utódja,
a képről hiányozni fog
a várakozó nagyanya

Reggel

lassan öltöznek a színek
míg felfortyan a kávé –
szépen indított mozdulat az árnyék;
feltételezi a napot.

egyszóval minden rendben
a csendet mérem
hőmérsékletemen –
érezem, ma menni fog a mosoly
s az örömet sem fogom összetéveszteni
szépen átkötött csomaggal.

Variáció a bánatról

A bánat nem összeálló táj
mondjuk homlokom domborzatán,
nem közege
egynapos világnézetemnek,
sem múltó szájíz
egy csalódott reggelen. –
De agyam zugába
surranó hézag,
de szívem helyére
toppanó lila hiány –

de terpeszkedő,
beömlő,
elsöprő irtás.

Mennék, elutaznék
testem puszta formájából –
megszállnék a semmiben
s előlről kezdenék mindent,
de mivel?

Vízió

habokban fuldoklik az ég
ajkán tojás roppan
kiömlik belőle a nap
háttérből kicsavart
tagokkal közelednek
füstszarvú bivalyak

Halott fa

Búcsú

egy madár belémsikolt
mint penge fut
szívemre a búcsú

oszlanak a színek
foszlányok csücskével
integet a nyár

földre borul a csend
temetkező öreg arcok
hullnak egyre eres falevelek

reggelre szürkévé semlegesül a táj
s mintha lelke lenne
elszáll belőle a madár

Szülőföldem

Földje, völgye
termő csöndje
itt dobog
bekódolva sejtjeimbe

Értettem szavát
még mielőtt
beszélni tanított
volna anyám

Hozzá mérten
minden útag
csak kerítésemen
túli világ

Domb szemében

Szeretek hajnalonta
kiülni a domb szemébe,
mint csillámló ablakba
az ötödik emeleten.

Innen madárfüttynyire
jól ki lehet betűzni
az ájult város
fellocsolt utcáit.

Bámulok tegnapi magamból
párolgó tetőkre,
ázok a harmattól
szelídebb fehérre.

Téli szonáta

Régi szép áhítatom
Lépdél nyírfalábakon
Mint őzsuta-szemérem
Ködbe mártott remegésem

Felüti fejét a szagra
Ismerős belső szólamra
Egy régi hó száll
Lekottázhatatlan lepkeszárny

Fák körkörös tája
Bozót habos ruhája
Közt suhan ezüst jelmeze
Arcomra pirul permete

Mintha követne egy zenit
Letúnt telek huzatja
Tépi bordáim húrjait
Az ÉG harangszava

Itthon

I
Csöndben kívárni
a csoda végét:
kit dob fel
és melyik utamra
kattan mint sorompó.

II

Éjszakánként kiszívni
az álmok tejét,
másnap szebbre
titkon gyarapodva
(tűző valóságban
úgyis megsavanyodna)

III

Faragom már szárnyam,
de keményfából,
földig lóg a lábam
termetem magasából.

IV

Verébnek s nekem
maradni kell.
Télben a lábunk,
nincsben a szájunk,
maradni kell
nekem s a verébnek.

Őszi séta

Tudom, a kamasz nyár
már rég kisétált a tájból.
Ellobbant nyomán
kopog sután a zápor.

Olyan szöszmötölő,
mérlegelő ez az ősz –
minden elnapolt úttal
most szerre elszámoltat.

Jer, fogd a kezem
mint sápadt falevelet,
melyet az árverező szelek
még itt felejtettek.

Tegyünk úgy, mintha
ez a séta
valahogy valamit bepótolna.

Keresztút

Csillaghullásban állok,
áztat a fény.
Fürkészem a holnap arcát,
ajkán áttetsző remény.
Csillaghullásban
előre nem lehet,
visszalépni nem akarok.
A holnap arca ingovány,
sovány avarral
benövi az éj.
Csak rajtam
szűrő hullásban a fény,
mint színészen
a sok száz tekintet –
lépni kellene.
Az út felfelé kúszik:
mutatványosnak való
függőleges kötél.

Verébujjal

átfolynak rajtam az évszázadok –
egyik sem indít útnak
és nem hoz vissza –
mindig csak ugyanott
mosnak az évszakok
esetleg odavész egy-két szárnytollam,
összebb szorítom a csőröm,
benne a régi kavics,
nyelv alatti malom öröl
s a téli-nyári papirosra
fagyott verébujjam írja egyre,
írja a megmaradást.

Mint len

ismeretlen repülőtereken
jut eszembe
hogy évekkel bénaságaim előtt
együtt emeltem
álomra született karom
a gólyafióka
szélre idomuló szárnyaival

mint kopott vászonban
a kékszemű len
néha emlékszik a délután
kamasz nádasok alatt
meglesett
suhogó egekre

Csak virágokkal

Ó, csak egy semmi kis révület,
mely átsuhan néha
a belső kert felett,
mint jövőmondó homály
az ég kristályglóbuszán

Csak tűnő morfondírozás
mondjuk az utolsó szirom
eltorzult bársonyán
vagy lopakodó térfogyatkozás
tüdőm szürkülő szárnyán

Ó, semmi fontos,
csak mint unatkozó boltos
beszélgetek a vásárlókra
váró virágokkal

Műtéten

Csak épp jelen voltam
ezen a halálon,
állókép előtt vonultam
én, a távoli rokon
csak léptem együtt a menettel
s tettem a csokrot ahova mondták...
Mint könnyű műtéten
átestem ezen a halálon
de láthatatlan kéz
hanyagul vagy szándékosan
bennem felejtette a kést.

Ötperces szobor

Déli tizenkettőkor
szobor voltam
egy nagyvárosi forgalomban.
Előttem járt el
szikár háziasszony kosarában
a piacoló éhség,
aktatáskában a napirendre jött magántulajdon
példásan dossziérozott bizonyítványai
(több példányban).
Ugyancsak orrom előtt
kopogott fel-alá
a pirosharisnyás szemtelenség lakkcipője,
s közben egy nyöszörgő hang kérte,
énekelte a tíz garast ebédre.

Csak öt percet álltam délben
nagyvárosi jövés-menésben
s éreztem lassan vállamra száll,
s odapiszkít a látogató magány.

Tóparti pad

Gyász

egy bősz áramlat
vethette partra
pikkelyes fénye
mintha még élne
szemében alvad
a mélység kékje
h a l l g a t o k
melléje térdepelve
mintha visítanék

Jéghegyek közelében

Előregyártott, pörsenő nyarakon
közelednek a jéghegyek.
Központi fűtéses melegben
hirtelen meglepik

lengén öltöztetett elképzeléseink
arról, amit már
soha nem fogunk kipróbálni.

A jéghegyek közelében
végredeletekre gondolunk,
melyekből kimaradtunk –
sötétbe veszett karácsonyokra,
gyermekkorunk ellopott bicskájára
s a vacogásban;
érezhetően,
világrajöttünk óta először
egymáshoz bújnak a lényegek.

Próbatétel

Találj ki magad alá
egy égő boglyát.
Míg bőrödig érnek a lángok
biztosan kiszámítod
a jéghegyekhez vezető
legrövidebb utat.

Menekvés

Talán még van idő
megtérni
társból, önfeláldozásból
lényed elárvult otthonába,
elsimulni
az annyit osztott ágyon
egyedül,
belekószolni
egy másnak félretett érzelembe,
megmenteni
a kedvesen faggató szót
oly meggondolatlanul eldobált
beszélgetésekből.
Visszalopni egyet
az önzetlenül elszórt simogatásokból

át és átjárni,
tested becézni
tetőtől talpig,
legalább reggelig,
míg alszik a mindent
magának követelő szerelem.

Ma más...

Ma más szobák becézik nevedet
a leghosszabb távolság végén,
melyet te választottál,
akár száz közül a nefelejcsét,
hogyan végül rátapossál.

Ma lehetne közös falióránk,
asztalunk, kávéscsészénk,
kezedből kezembe simuló kilincs
egy családi házon –
a te gyereked lehetne az enyém is
s lennénk hárman egymáséi...

Ui:
Talán egy télutón,
csöndes évfordulón
még elgondolod:
életed olyan volt,
mint kétfelvonásos előadás,
s velem a szünetben találkozta.

Ablak előtt

Szerelmünk ablaka előtt leselkedek
ácsorgó idegen –
talán meglátok valamit
számító hidegen
abból amit
benne égve nem lelek.
Talán tárhatok így kívülről
zárt ajkú ajtókat

ölelni, hinni
küszöbön túli rejtett lényedet –
homályt, sejtést és tétovát
érteni benne annyi év után...

Ablak előtt idegen
lesem hidegen mozdulatod
amint biztonság-belülről
a függönyt összehúzódsz.

Éjfél

lelőtt madarak árnya
pára-vonal fölött
még visszanez a hold
törékeny ujjal babrálja

levélkeret az ablakon
lebben mintha csak fuvallatra
dió koppan a háztetőn
s az utca unott rímekbe halkul

valahol jelmezébe bújt a holnap
ezerképű jelenése készül
s mint jó rendező majdani
szereplésünk terveli

de addig még elfordul a kulcs
magába zárul a kutakodás
hajlatok homályába
ülekszik a megfáradt láz

s ami ezüstbe ütött eddig
az óramutató nyelve
mint víztükrön siklik
félve az utolsó percre

Éjjeli kövek

Valami felrázott az éjjel
– talán a csend
mely úgy szikkadt bennem
mint bivalyok nyomán
füstölgő kövek
– talán csak átszítált
a lélegzet kihagyó szinkópáin
ölelésre tárt bordáim
visszhangtalan hullámverése

Kőlepenyek

Tanács

Ha valaki elhagyott,
gyújts gyertyát –
csöpp fény-madarat
röpíts magány-dómod

ívei alá
s a kihűlő helyen
tördeld tüzére
csonttá száradt éjszakáidat.

Álmok

Az összehordott álmok közt
úgy mozgok,
mint túlméretezett gyolcsingben.
sehogy sem telik
akaratból, dacból,
hogymagammal kitöltsem.

Letépni mégis félek,
hátha álomtól meztelenítetten
magamnak sem kellek.

Szeretném

Szeretném, ha minden vágyam
erdőből induló,
erdőbe térő út lenne.
Közben havazhat rám az idő,
vicsorgó nyílt mező,
valahogy megteszem
innen oda az életet.

Hegyen

az eszmélő idő
türelmével várod
mit terem a lépések
közti távolság

csontod völgyek sóhajától súlyos
vissza ne nézz
ima roppanna: szem dió
zárló állkapcsok között

ezüst veri ki homlokod
metsző tanúja kőnek, keresztútnak
érezed: valaki meglesi
sas-magaslatból
hangya-ténykedéseid

Alpesi kilátó

végre felvihet az élre
nehezen kivívott percre
az áhítat segélye

szemedig ér
itt a láthatárod
vergődő tüdővel
tanulsz szabadságot

a felfelé út
ólmot hullató
mélységes kút
magad kutató

kitárul a kontúr
ködből bomló nagyúr
átfog mint teljesség
magát örökítő fenség

Ballada

Anyám elmaradt
messze délen,
mint szélrekapott mag
mögött a fa.

Csont fekhely a rög,
verejték ha önt
csöpp nedvet a kínra.
Kint az ordas Észak,
fent a zöld föld
s én lefelé növök.

Mikor virág-tenyeredben fogtál,
anyám, úgye elátkoztál.

Ünnep

Lassan halkul
a forróság,
mint ünnep reggelén
a harangszó.
– Anyám szoknyájába
kapaszkodó
megilletődés –
aprón lépek
az ősz templomába.

Boltívek alatt
nagy szárnyra kap,
sír, sír
torkomban egy daru.

Januári álom

Ó, láttam magamat az éjjel,
mint csapongtam lengő szoknyaszéllal,
jártam soha nem volt hajfonattal,
millió, illó kankalinnal,
andalodva fontam fodrot,
habos, babos bodza-bodrot,
voltam sámán sárga fejjel,
kenve-fenve kutyatejjel,
margarétát téptem széjjel,
ó, csak álmodtam az éjjel.

Hibaigazítás

az éjjel valamikor
elaludtam befejezetlen
versemen s reggel

tele volt a papiros
legfrissebb álmom
piros ékezetével

A zongorázó

A bánat komoly
isten,
nyugtatja kezét
a fejeden –
mint hangszeren
babrál,
a fekete kottán
elmereng.

Néha leüt
egy zokogó billentyűt.

Virágzó patakpart

Pihenő

Ma elsétálok a kikészített
tejesüvegek mellett
s az ablakon
nem veszem észre a légyviszket.
A csíkos szatyor a helyén marad
s a kulcs ajtó mögött a szegen.

Ma csak az a dolgom,
hogy a kutyaól
és a fásszín közti zugban
kifaragjak
egy rövidke sípot.

Játék a vonaton

A sínek, a létezők
biztosan visznek valahova,
csak én félek megérkezni.
Ablak előtt,
fékezések és nekilódulások között
játszom az örök utazót –
jönnek és mennek a tájak,
zöld-fehér álmokkockák,
s én merev díszletekben
egyetlen bábu,
csak játszom, játszom...

A sínek biztosan
visznek valahova,
hol morcos-unottan
valaki kiszállást parancsol.

Emlékezés a tónál

El kellene indulni
meztelen talppal mintha
meg-megvonagló bársonyon
s a tó közepén alábukni –

érinteni lágyan
az idő-közeteket,
ős-kráter alján
kitapintani a labdát,
játéklapátkát,
egy törött napszemüveg
cserepeit.
Mintha saját gyermekkezed
vezetne, lépkedsz
emlékről emlékre
egy rég elsüllyedt nyárban
s a roppant tömeg fölötted
kikapcsolja a hangokat.

Hajnal az öbölben

egy vörös csík
mint valami kezdet
aláhúzása dereng
a tenger peremén
kitörli kékjéből
az éjszaka árnyát

fodor ébred fehéren
mint visszhangon ékezet
kisiet, habja a parton
finom sókristály-kavicson

szemem láza csitul
mézillatú szélbe
simul, mint lepke
sötét olajfa-ligetek
vállán megpihen

Kék óra

cölöpökön apró faház
kúszik fel mint fohász
a vadszőlő
zsenge dúdolója egy
szerelmes szonettnek

a fények most vetkőznek
dobálja szerte árnyait
a torony
mint sirály könnyű tollait
faragott partokon

és az amfora-tájba
darázs-derekába
mint halvány nefelejcs
lopja be a kéket
az ég háttere

Alma

És még jobban bezárkózom
az alma falai közé –
naponta zamatával sikálom fogaimat,
húsába harapva mint láncszem
beiktatódom egy hamisítatlan
folyamatba s átnyaralok
lomb, esőszálak és hajnalok szövetén,
őszire én leszek minden
ember-galóca ellenszere:
dobozokban, tömlőkben,
kényszerzubbonyokban
engem áhítanak majd a mérgezettek.

Festőiskola

habot verni, szétfröcskölni,
ölelni, káromkodni,
bemázolni, kicsavarni,
átköltözni, bemocskolni,
felkenni, lekaparni,
sarkítani, üvölteni,
rikkantani, hökkenteni,
rivaldázni, hahotázni,
aláírni, aláírni, aláírni,
csúnyán nézni, vígan lenni,
túlélni, átélni,
öröklétre szenderülni

Koncert

(disszonancia)

Egy-egy nap minden
zavaró zörej, hang-téboly
összegyűl
a felszálló idegek csarnokain.
Pletyka-dobok,
harsona-fúga,
és szétloccsant agyú cintányérok
fojtogatnak eszköztelen,
csakán összedobált létezésükkel
tornyosulnak,
értelem-határ, saját
emberi kilátásod fölé.
Egy-egy nap visszhangja
csak évek múltán halkul.

(csengők)

Mennyi csengő egész nap
a csészében, csikóban, csákóban,
konyhából ki az udvarra
csiribiri csetepaté,
csirkének csigát, csokros csalánt,
csillagot az esti égre,
megkondul
s mint csengők felettese
fegyelmet int a
nagyharang.

Malom

Régi malom ver,
itt kavar lapátjaival,
vezényel önfeledten ritmusoknak,
vérereknek, korszaknak –
a cseppfolyós Bach-fúga
ezer decibellel zuhan
s alatta én,

egyes-egyedül széttaposottan,
csendnek kitárt,
remegő végtagokkal.

Szigeten

a hó szigetén állsz
november és tavasz közt
eljövő magadra vársz

fehér leszél, fehér
barna ránc-keretben
szelet száraz kenyér

mit az isten-ujjak
mélázva,
mintha csak madaraknak,
elmorzsálnak

Őszi olvasat

Olyan Beethovent-játszó
kedvében a szél
miközben épül a szén
földig, fáig, emberbe
kövül az ellobbant nyár.
Olyan semmit-ígérő
ez a búcsúlevél,
melyet millió madár ír
alig rebbenő szárnyakkal az égre
s a bizonyosság,
hogy az úton-pusztult madár
nem tér vissza
– akár ez a nyár – *soha*.

Téli utca

érkeznek újra
a teremető havak
jól esne meggyónni
hús boltívek alatt

szunnyadó lámpafények
nyújtják árnyékom
mint szutykos plédet
visszajáró emlékek fölé

valahonnan pincemélyről
hördül fel az orgona
mintha bolond taglós szólna
levágott bika fejéhez

Erdőben

Síkokat sző
pereg
lebben
párállnak színek
fészkel
tovasurran aprón
perceg a szű
dolgozik
indák kúsznak pihésen
mégis mind csendes
eleven tárnák alatt
lépkedek

ilyenkor oly tiszta
mintha újszülött hangom lenne
ha megszólalok

Tisztás

Jobb felén
mint anyajegy
a barna halom.

Csermely régi vágata
középen –
árok, mely őriz
könny-nyomot
a keserű martokon.
Észak szélében
szikla meredély,
mezítelen talppal lép
alatta az árny – lassú ború
mint gond, ha száll
kereken fehérülő
homlokról.
Fenyő foglalatban
névtelen ős arc
nézi arcomat –
mint verejtek
harmatja megüli
s még ott remeg egy darabig,
elkísér utamon.

Gyökerek

Néha mehetnék,
vándorolnék,
el, ki az őszből
mint daru suhognék
egyre sebesebben
eliramló földek felett –
már másra,
új, meleg tájra
vágyva –

de pusztuló kertben
ág-boga remeg,
száz karral ölelne
a vén diófa –
s arcomra sír
egy levelet.

.....
Már nem mehetek.

Erdőirtás

becsapódik tompán az ék
akár húsba a lövedék
(forgács fröccsen szerteszét)

gyanútlan nyers koncok
dőlnék ki sorra mereven
mint ártatlan újoncok
régi háborús filmekben

Pehely

Felállsz a lámpafény mellől
a tegnapi eső mögül,
andalogsz, sétálsz,
menetelsz, menekülsz.
Leheleted kutatja a teret,
felszívódsz mint pehely
a puha tömegben –
fehér a fehérben.
Csak tekinteted torpan,
félve visszalobban –
gond süt bele foltot,
szégyen-liliomot
nyomjelzőnek

Bölcsesség

A fa hagyja magát kifosztani –
paszulykarót vághatsz róla,
furulyát,
fejszenyelet.
Mégis hamarabb pusztul el a kezéd
mint a fa
évgyűrűkben számláló bölcsessége.

Egy akvarell alá

az ablak valahol
a felhők párnáján nyugszik
belökik a nehéz cseppek
s úgy marad sokáig kitárva
rajta jár át a szél emlékezete
üzen a hetedik kontinensnek:
még van tartalék –
mint ökörnyál az eső szála
felegyenesednek a hullótestű
bogáncsok egy festékcsepp mögött
gyöngy a kibomló táj
kagylóként tarja
zárulna köréje az ablak

Kapu

Cipelek kenyeret...

cipelek kenyeret
álmos gyereket
gombolyagban sót
épp hátamra valót
mérget, nyerget
asszonyi terhet

ha csetlek, ha botlok
rámalvad a sár
éjjelente fényt csiholok
– szentjánosbogár

Veteményezés

lebben a szél
nyirok
föld-sav kúszik
tenyér erén
mint kibontott
meleg állat
érint a pára
az ásó nyomában
rám lehel csecsemő-szagával
valami izgatót belémcsókol
belémszór
a magvak igyekezetéből
gyökérvetés
retek-pozsgás
indul morzsolgató kézből
őszömre ígéret

Házépítés

Örököm háza
immár homlokig ér
kongó falára
festi árnyát a dél

fentről néha benéz
mint befőtt üvegbe
a körkörös gondviselés

üres az enteriőr
mi tagadás –
nem kell ide éjjeliőr

kívül is csak meszes
csiga-tégla
tétova metafora

épül a ház, nem félek
egy nyitott könyv
elég lesz fedélnek

Táncban

szavak szövik
a végtelent
és az emlékezet
kőujjakkal szorít
köztük, közbül
az eleven vérzik
nyelvén fölhasad az átok
füttyent, toporzékol
nem leli nyugtát
míg sóvárgások húzzák
a talp alá valót

Vendégmunkások

felsorakoztak, meglódult a táj
nyomukban sötéten alvad a sár

elnehezül a dália fejé
kiapad a szó csobogó ere

vasfűbe süppedt ház
fehéredik, felölti a kivetettek arcát

Előadás

(csatázó baglyak)

esténként színre lép a szél
egy bodzabokor üstökén
összecsapnak, suhognak az árnyak:
fehér falon feketén csatázó baglyak.

(végleges fogság)

elszánt és képlékeny
átpréselhetné magát a rácson
de odakint szavanna helyett
nincs egyéb csak vizesárok

(vakvágányon)

a tengernyi szikra,
szín és szemét
látványa végül
elapasztotta szemét

(vágy)

nem meglesni
egy kibomló hajnalon –
ébreszteni szeretném
az eresz alatti fecskét

(sors)

a jövőt nem ismerjük
mégis feléje igyekszünk
folyton, mint napraforgó
kajánul izzó gyilkosához

(kánikula)

csak ez a fény:
agyat áztató
forró permet
jó lenne valami
memória-kulccsal
szelíd havazásra
fordítani az egészet

(szakadék)
széthasították
csontja robbant
s most foga fehérjét
villogtatja
gyűlöli az ártatlan tájat

(béke)
lehull a csönd
a partra vetett halra
ráfagy a harmat
a dacoló akácra
citromot facsarnak
az utolsó trombitásnak

(sárgadinnye)
most kúszott tova a nyár
mint kígyó a barázdán
kerekedik nyomában sárgán
a hatalmas tojás

Kiáltás

Nevermind

Hová lett a rókaképű denevér
anyád tenyerén elcsitult rettegésed
a sötét kapualjtól s mesék
ágyán fakadt világra-ébredésed
Hová tűnt a számok földrajza
amint szerre, nulláról törtre
kikalkulálta, hogy vágyadtól merre
leszel csillaggá keresztelve

Azóta a bölcsesség ára
már arcodat árkolja.
Indulatok ülepednek sorban
mint léptek nyomán a porban
kerekre fegyelmezett kövek
hasznavehetetlen játékszerek

Minden kellék már a helyén,
felnőttél, okultál
a vágyak szennyén.
Minden kihullt hajszál
sírodat veti enyhén,
csak a kislány kacag benned,
kacag egyre önfeledten

Leplednél kezéd
reszketeg neszét,
de megnyugszol:
nincs már szeszély.
Semmi sem unszol
ami ledér, sekély
csak a mag dagad,
rejtett sejt sarjad
mélyen elvetve
a szív vermeiben

Most már felszállhatsz végre,
nem kötnek titkaid,
leveted, szórod szerte
feltépett rongyait

a szónak és vallomásaid
sikolya mit sem igazít
ha a legnémbább szeretet
terít homlokodra
égszínkék végtelent.

Középkor

Szememre nőtt a rostély
mivé is lett a kedély
tudatom középkorában
kopasz várudvarában
tüskés köd terjeng
bojtos bohóc lézeng

Fordul a szélkakas,
ágaskodik a kaszavas,
barbár hadak és szamarak
elérnek szófojtó ujjak.

Forgácsá bontanak mindent:
padlót, bölcsőt, régi rendet,
s amit összehordtam, ábrát,
rakják alám a máglyát.

Seprűs szelek belétúrnak,
rémlik boszorkányok dúlnak,
sárkánytüzek lehelete
emel áldozat-ívekre.

Cafrang, érem és szemérem
lehull sisakom, mellvértem,
marad minden ami avas
csak én égek, balga lovas

Őshüllő

Repülőút

szabadúszás a végtelenben
felhők ajkán
szótagolt lebegés

mint mirtusz-füzéren
a színek szivárvány-ujja
lengén egybefonva

lenn tüskés testű
apró hüllők kúsznak
kék tükörben
szembejön velünk a nap.

Keresek

talán egy botladozva
felém tartó kezét
szem zugába rejtett
óvó figyelést
mely hasonlítana
remegő éjszakában
ápolt gyertyalángra
vagy szél-érkezést mely
idő-poros arcomat
türelemre élesztené
világítótorony napfordulót
anyám szeméhez hasonlót
k e r e s e k
egy mozdulatot mely
emlékszik még a szépre

Hazatérés

A HIMNUSZ háttéréből várom
óperenciás partraszállásom.
Mintha csak kackiás nagyapa
elnyűtt pergamen-másolata
érkezne az elveszített ó-világba,
világháborús, feslett dolmányában.

Mindenem egy elnyűtt bőröndben –
száz év könnyes kövületében
és elgondolom röpke számvetéssel:
mire mennék csonka történelemmel,
gyermekkorom elharapott meséivel
fakanál, réztányér töredékeivel?

Lopva sandít a kétely visszapartra,
hol tétován inog még a bölcső,
az itthon és az otthon közti sávra
fókuszál most belülről a távcső.

Valami leng a kikötőben,
mintha selymes-ölelően:
rabságból kibomlott zászló,
száz éve anyámként váró,

nevemet először formáló nyelv,
nyelvemen sikítva hasadó enyv.

Diadal

Jó lenne egy kézbe,
hús fémbe kapaszkodni,
mikor meglep,
füledbe perceg
alattomosan a tachicardia

Sarokból rádpillant
a holnap mint kórlap
csupa kusza tízparancsolat
diktálja a lehetetlen esélyt,
gyöngé segélyt
egy gyógyszeres dobozban
(a pirosból naponta ötöt)
míg újra kiötöl
valamit a köldököd
mögötti vonaglás
– mit segít már a sírás –
körömmel szaggatott befeléfordulás
mikor fölrázod a manót
mert már a fájdalomcsillapítót
is megspórolták.

Csak nézed a holdat
éjszaka-hosszat
rádcsorog, fürdet,
mint jeges verejtéked
a tapadó pendelyen
s egy vers, a halott Attila
okos szava
segít át az örületen.

Végül hozzászelídülsz
a rémülethez:
kiállsz meztelen
EGYEDÜL
a szörny ellenében.

Elvégre mások is
elmentek békében,
vagy durván csalódva
a mindenható kegyelemben.

Aztán puhán mint mohán
elfordítod fejed:
ne kelljen szembenézned
a vak tükörrel.

Viszonylagosság

Tudatom az egydimenziós
pont ébredése.
Ilyenkor jobbról és balról
rendszerint már kifutottak
a szónoklatok átmázolt szerelvényei.

Percenként indul
egy újabb műszak,
halmok apadnak és
feltöltődnek óceánok.

Ha kilazul egy szikla,
bánya tárul
és eltömődnek az útrakelt
érvek nyomdokai.

Rendet teremtenék
a fogalom körül,
lemérnék ezt-azt
a papírlap síkján:
mondjuk egy rendkívüli
vízió száguldási sebességét.

Aztán, mire legnagyobb
művem elkészülne,
már kihunynak a fények:
nem látni
mihez viszonyítva kivételes.